Gemeente Gouda

raadsmemo

aan	de gemeenteraad
onderwerp	Septembercirculaire 2026 gemeentefonds
van	het college van burgemeester en wethouders
datum	13 oktober 2026
zaaknummer	1740896

memo

Samenvatting
Het rijk informeert de gemeenten meerdere keren per jaar door middel van circulaires over de uitkering uit het gemeentefonds, de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De belangrijkste en vaak ook meest uitgebreide zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. De meicirculaire bevat de vertaling van de Voorjaarsnota van het rijk; de septembercirculaire bevat de vertaling van de Miljoenennota.

Het netto-resultaat van de septembercirculaire 2026 is positief voor elk jaar in de periode 2026-2030.

Doel
Met deze memo wordt de raad geïnformeerd over de financiële gevolgen van de september-circulaire 2026 voor de gemeente Gouda. De uitkomsten voor het jaar 2026 worden betrokken bij de besluitvorming over de 2e bestuursrapportage 2026. De uitkomsten voor 2027 en verder worden betrokken bij de besluitvorming over de programmabegroting 2027-2030.

1 Aanleiding

De septembercirculaire 2026 is ontvangen na afronding van de 2e bestuursrapportage 2026 en de programmabegroting 2027-2030 en kon zodoende niet meer in de documenten zelf worden verwerkt.

2 De septembercirculaire 2026 op hoofdlijnen

De septembercirculaire is op de gebruikelijke wijze doorgerekend. De uitkomsten zijn vergeleken met de meicirculaire 2026 en daarna afgepeld/gecorrigeerd om uiteindelijk het netto-resultaat te bepalen. Het netto-resultaat wordt verrekend met het begrotingssaldo van de gemeente.

De onderstaande tabel bevat op hoofdlijnen de financiële gevolgen van de septembercirculaire.

Septembercirculaire analyse Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
A. Bruto-resultaat	-2.526	-4.014	-4.580	-5.555	-6.903
B. Taakmutaties	612	1.731	2.334	3.256	4.383
C. Overige bijstellingen	125	320	299	291	304
D. Netto-resultaat	**-1.789**	**-1.963**	**-1.947**	**-2.007**	**-2.217**

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

3 Toelichting

Ad A. Bruto-resultaat
Het bruto-resultaat is het verschil tussen het bedrag uit de septembercirculaire 2026 en het bedrag uit de meicirculaire 2026.

Voor alle jaren vanaf 2026 krijgt de gemeente meer geld, in een oplopende reeks. Dat laatste komt door een wijziging in de compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen binnen de integratie-uitkering Beschermd wonen. Het leidt tot een groei van de uitkering van pakweg € 1 miljoen per jaar. Andere factoren die een rol spelen in de groei van de uitkering zijn een hoger accres (de wijziging van de omvang van het gemeentefonds op basis van de groei of krimp van de Nederlandse economie) voor loon- en prijsontwikkelingen voor de algemene uitkering, een voor Gouda positieve ontwikkeling van diverse maatstafaantallen en de overige extra middelen die Gouda krijgt voor de zogeheten taakmutaties.

De totale uitkering uit het gemeentefonds per jaar staat in onderstaand overzicht.

Uitkering gemeentefonds Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Gouda (sept.circulaire 2026)	-245.766	-256.233	-254.811	-258.380	-269.486

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Ad B. Taakmutaties
De gemeente krijgt meestal extra geld uit het gemeentefonds voor nieuwe taken. Een enkele keer wordt de uitkering verlaagd omdat taken niet meer hoeven worden uitgevoerd. De bedragen worden gereserveerd op een aparte post (“stelpost taakmutaties”) in programma 8. Later wordt besloten waarvoor dit geld precies wordt gebruikt. Een uitzondering geldt voor de zogenoemde regiomiddelen waarbij Gouda de middelen ontvangt die bestemd zijn voor Gouda én de regiogemeenten. Deze bedragen worden direct toegevoegd aan de bijbehorende programma’s in de begroting.

In bijlage 1 is een specificatie opgenomen van de taakmutaties in de septembercirculaire 2026.

Eén taakmutatie valt op:

Beschermd wonen
Vanaf 2027 vindt de indexatie van de integratie-uitkering (IU) Beschermd wonen plaats conform de accressystematiek van het gemeentefonds en niet meer vanaf de VWS-begroting. Op basis van de septembercirculaire komt er elk jaar pakweg € 1 miljoen extra voor loon- en prijscompensatie van deze integratie-uitkering beschikbaar. De middelen zijn voor Gouda als centrumgemeente, dus niet alleen voor Gouda zelf. Deze middelen worden conform afspraken één op één overgedragen aan de Gemeenschappelijke regeling Jeugd en Wmo (GRJW) omdat de werkzaamheden waarvoor deze middelen worden ontvangen, worden uitgevoerd door de GRJW.

De integratie-uitkering bedraagt in 2026 € 20 miljoen en loopt op naar € 24 miljoen in 2030.

Ad C. Overige bijstellingen
De septembercirculaire geeft aanleiding tot een aantal bijstellingen van de (eerdere) ramingen.

Overige bijstellingen Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
1. Ruimte onder het BCF-plafond	1.125				
2. Stelpost schommelingen maatstafaantallen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
3. Reserveren loon- en prijsaccres		1.320	1.299	1.291	1.304
Totaal	**125**	**320**	**299**	**291**	**304**

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

Ad 1. Ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF)
Gemeenten mogen betaalde BTW voor overheidstaken declareren bij het BTW-compensatiefonds (BCF). Als alle gemeenten gezamenlijk minder declareren dan het door het rijk bepaalde plafond, wordt het verschil toegevoegd aan het gemeentefonds. Als de gemeenten meer declareren volgt een uitname.

De provinciale toezichthouder heeft bepaald dat gemeentes onder voorwaarden bij het opstellen van hun begroting en meerjarenraming rekening mogen houden met de toevoeging van de ruimte onder het plafond aan het gemeentefonds. Gouda maakt sinds de begroting 2025 gebruik van deze faciliteit.

Op basis van de meicirculaire 2026 is de stelpost voor 2027 en volgende jaren al geactualiseerd. Op basis van deze septembercirculaire ontvangt Gouda een voorschot van € 871.000 voor 2026. Dat bedrag maakt deel uit van de € 246 miljoen die nu is berekend als uitkering voor 2026. De raming op de stelpost moet zodoende naar nul worden bijgesteld.

Ad 2. Stelpost schommelingen maatstafaantallen
Op basis van de meicirculaire 2026 is € 1.000.000 geraamd op een stelpost om de nadelige effecten van toekomstige actualisaties van maatstafaantallen op te kunnen vangen. Op dat moment was duidelijk dat het in ieder geval om de inwoneraantallen ging. Deze inwoneraantallen zijn daadwerkelijk geactualiseerd in de septembercirculaire, evenals andere maatstafaantallen. De noodzaak om de stelpost aan te houden is vervallen. De € 1 miljoen per jaar kan vrijvallen.

Ad 3. Reserveren loon- en prijsaccres
Anders dan gebruikelijk wordt in deze septembercirculaire een relatief grote stijging van toekomstige prijsontwikkelingen voorzien. Dit zorgt mede voor een verwachte hogere uitkering uit het gemeentefonds vanaf 2027. Gelet op de financiële omvang van deze afwijking (€ 1,3 miljoen) is het college van mening dat deze middelen gereserveerd moeten worden om eventuele nadelige effecten van de meicirculaire 2027 voor dit onderdeel op te kunnen vangen.

Ad D. Netto-resultaat

Op basis van de hiervoor beschreven onderdelen bedraagt het netto-resultaat van deze septembercirculaire als volgt.

Septembercirculaire 2026 Bedragen * € 1.000	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Netto-resultaat	-1.789	-1.963	-1.947	-2.007	-2.217

(+ = nadeel / last | - = voordeel / baat)

De uitkomsten voor het jaar 2026 worden betrokken bij de besluitvorming over de 2e bestuurs-rapportage 2026. De uitkomsten voor 2027 en verder worden betrokken bij de besluitvorming over de programmabegroting 2027-2030.

Bijlage 1 - Toelichting taakmutaties septembercirculaire 2026

Taakmutaties zijn veranderingen in de uitkering uit het gemeentefonds. Ze ontstaan doordat gemeenten er taken bij krijgen of juist taken kwijtraken, of als bestaande uitkeringen worden aangepast.

De meeste taakmutaties zijn voor Gouda zelf. Deze middelen worden eerst toegevoegd aan de stelpost taakmutaties in programma 8. Op een later moment wordt bepaald waar het geld precies voor wordt gebruikt. De bijbehorende begrotingswijzigingen worden voorgelegd aan de raad via de reguliere Planning en Control-cyclus (PenC-cyclus).

Als binnen zes maanden geen besluit is genomen over de besteding, wordt het geld overgeheveld naar de stelpost prijscompensatie.

Voor taakmutaties die bestemd zijn voor regionale samenwerking, geldt een andere afspraak. Deze bedragen worden direct toegevoegd aan het betreffende programma in de begroting.

De taakmutaties uit de septembercirculaire zijn samengevat in de tabel hieronder en worden vanaf de volgende pagina nader verklaard..

(DU = decentralisatie-uitkering, IU = integratie-uitkering, overige mutaties gaan via algemene uitkering)

Bedragen * € 1.000	2026	2027	2028	2029	2030
1. Wet versterking regie VHV: uitvoeringskosten		182	182	182	182
2. Openbare bibliotheken (DU)		237			
3. Wet versterking regie VHV: integrale dienstverlening	41	13	13	13	13
4. Uitvoeringskosten inburgering	140				
5. IBO problematische schulden (DU)		88	88	88	88
6. Maatschappelijke opvang (DU)	30	30	30	30	30
7. Vrouwenopvang (DU)	225	214	20	20	20
8. Beschermd wonen (IU)	18	960	1.994	2.917	4.043
9. Impulsbudget arbeidsmarktregio's (DU)	158				
10. Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)		6	6	6	6
Totaal taakmutaties	**612**	**1.731**	**2.334**	**3.256**	**4.383**

Sommige taakmutaties zijn zó klein dat ze niet apart worden opgenomen in de stelpost taakmutaties. Het gaat om bedragen tot ongeveer € 10.000. Deze bedragen zijn te beperkt om binnen het programma of de totale begroting een groot verschil te maken. Uitgezonderd van deze regel zijn de regio-middelen. Die worden een-op-een ‘verrekend’.

Een bedrag van € 182.000 in 2026 voor Wet versterking regie Volkshuisvesting (VHV): uitvoerings-kosten wordt niet toegevoegd aan de stelpost. Het uit de decembercirculaire 2025 naar 2026 overgehevelde budget is toereikend voor de activiteiten in 2026.

Daarnaast is in lijn met 2024 en 2025 € 56.000 als vergoeding in 2026 voor het realiseren van opvangplekken op grond van de Spreidingswet buiten het overzicht van de taakmutaties gehouden omdat de verwachting is dat voor dit onderwerp en dit budget geen concreet en realistisch bestedingsplan kan worden opgesteld met betrekking tot de resterende maanden van 2026.

Toelichting op de taakmutaties

1. Wet versterking regie volkshuisvesting (VHV): uitvoeringskosten

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor de medeoverheden. Vastgesteld is dat deze werkzaamheden financiële gevolgen hebben voor gemeenten in de vorm van incidentele en structurele uitvoeringslasten. De incidentele middelen zijn beschikbaar gekomen met de decembercirculaire 2025 en worden gebruikt in 2026. De structurele middelen vanaf 2026 zijn beschikbaar gekomen met deze septembercirculaire. Aangezien de middelen voor 2026 niet meer ingezet kunnen worden, vallen deze vrij ten gunste van het financieel perspectief. Voor de middelen vanaf 2027 is de gebruikelijke procedure van toepassing.

2. Openbare bibliotheken (DU)

Het doel van de uitkering is gemeenten en provincies in staat te stellen te voldoen aan de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Het college van burgemeester en wethouders dan wel het bestuurscollege moet met deze zorgplicht voorzien in een aanbod van bibliotheek-voorzieningen. Het aanbod van deze voorzieningen moet als geheel binnen redelijke afstand voor de inwoners toegankelijk zijn en ten minste één bibliotheekvoorziening in stand houden die alle vijf de wettelijke bibliotheekfuncties vervult, een fysieke collectie heeft en over een professionele personeelsbezetting beschikt.

3. Wet versterking regie volkshuisvesting (VHV): integrale dienstverlening

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting ontstaan extra werkzaamheden voor de medeoverheden. Naar aanleiding van de inzichten over de opgave op het gebied van wonen met zorg moeten gemeenten hun Wmo-beleidsplan bijstellen om aan te geven hoe ze in samenwerking met aanbieders zorgdragen voor integrale dienstverlening (wonen, zorg en ondersteuning). Gemeenten moeten in hun Wmo-beleidsplan aangeven hoe zin samenwerking met aanbieders zorgdragen voor integrale dienstverlening (wonen, zorg en ondersteuning).

4. Uitvoeringskosten inburgering

In het bestuurlijk overleg tussen de minister voor Werk en Participatie en de VNG op 25 juni jl. is overeenstemming bereikt over een tegemoetkoming op de uitvoeringskosten inburgering. Uit het onderzoek naar de betaalbaarheid van de Wet inburgering 2021 voor gemeenten, blijkt dat gemeenten een tekort hebben op de uitvoeringskosten. Dit tekort is grotendeels terug te voeren op grotere aantallen inburgeringsplichtigen dan vooraf geraamd. Om gemeenten hierin tegemoet te komen, stelt het ministerie van SZW middelen beschikbaar voor de jaren 2026, 2027 en 2028. De middelen zijn erop gericht om te zorgen dat gemeenten hun wettelijke taken kunnen blijven uitvoeren. Naar verwachting wordt in het voorjaar van 2027 de middelen voor de jaren 2027 en 2028 beschikbaar gesteld.

5. IBO problematische schulden (DU)

Het kabinet heeft vroegsignalering ingevoerd om problematische schulden in een zo vroeg mogelijk stadium aan te pakken. Partijen voeren verbetermaatregelen door met als doel om het bereik van de doelgroep te verdubbelen en de ongewenste uitval van de deelnemende doelgroep te halveren. Deze extra middelen vanaf 2027 zijn bedoeld om vroegsignalering beter in te richten.

6. Maatschappelijke opvang (DU) – regio

Het betreft de bijstelling van een bestaande uitkering als gevolg van het gebruik van actuelere basisgegevens voor de maatstaven.

7. Vrouwenopvang (DU) – regio

Het betreft de bijstelling van een bestaande uitkering als gevolg van het gebruik van actuelere basisgegevens voor de maatstaven.

8. Beschermd wonen (IU) – regio

Vanaf 2027 vindt de indexatie van de integratie-uitkering (IU) Beschermd wonen plaats conform de accressystematiek van het gemeentefonds en niet meer vanaf de VWS-begroting. De gereserveerde middelen voor volumegroei en loon- en prijsbijstellingen (LPO-bijstelling) van de IU Beschermd wonen zijn bij Miljoenennota 2027 overgeheveld naar het hoofdstuk Accres gemeentefonds en bijgesteld aan de hand van het berekende accres. Deze bedragen worden over de centrumgemeenten verdeeld naar rato van de huidige verdeling van deze uitkering.

9. Impulsbudget arbeidsmarktregio's (DU) - regio
Om de implementatie van Verbeteren Uitwisseling Matchingsgegevens (VUM) in de arbeidsmarktregio te stimuleren is eenmalig budget beschikbaar gesteld. Het totaalbedrag wordt evenredig over de 35 arbeidsmarktregio's verdeeld.

19. Impulsbudget sociale infrastructuur (DU) – regio
De verdeling van de decentralisatie-uitkering Impulsbudget sociale infrastructuur is voor de jaren 2027 en verder bijgewerkt op basis van de nieuwste gegevens voor de verdeelmaatstaf. De decentralisatie-uitkering loopt tot en met 2034.